

1

AGNES MELLGREN SEISIS magamistoa akna juures ja tõmbas ruloo üles. Ta oli just kahekümneks saanud, kuid mitte keegi peale ema ja vanaema ei olnud talle õnne soovinud. Vanaema oli õige päeva ära tabanud. Emale oli ta pidanud meelde tuletama.

Juuni lõpus ei lähe kunagi päriselt pimedaks. Visby öö oli soe, täis naeru ja juttu, kui pidutsevad inimesed rõdu all mööda Strandgatanit voorisid. Korteris oli üksindus lämmitav, ehkki arvuti ja televiisor olid sisse lülitatud. Und ei tulnud, kuigi tal olnuks seda hädasti vaja. Ta peab homme hommikul vara üles tõusma ja hiljuti sadamas avatud restorani Ankur nõudekoristajana tööle minema. Ta ei tahtnud seal olla. Kuid omanik Hans Rådhe oli emaga ühendust võtnud ja Agnesele seda tööd pakkunud. Kuidas oleks Agnes saanud ei öelda, kui ta mehel niimoodi konksu otsas on? Kui kõik see, mida Rådhe tema kohta teab, avalikuks tuleb, võiks ta sama hästi surnud olla.

Ärevus puges naha vahele. Ta peab korterist välja saama. Agnes näpistas ennast kõvasti käsivarrest. Küüned tungisid ihusse ja jätsid väikesed jäljed. Tal oli tunne, et läheb hulluks, kui keegi teda ei näe. Ta vajas tunnustavaid sõnu,

mis kaaluksid üles selle, kui väärtusetuna ta ennast tunneb. Polnud tähtis, kes seda ütleks, peaasi, et keegi. *Sa oled seksikas. Pagan, küll sa oled kena.*

Ema on täna öösel haiglas valves, läks paar tundi tagasi kodunt ära. Ta tahtis teada, kus Agnes on, ja helistas äsja ning kontrollis, kas ta ikka on kodus. Ja seal ta ongi ... veel natuke aega, et juua ära džinn, mille ta oli toonikuga pooleks seganud, et julgeks inimeste sekka minna. Ta oli peegli ees proovinud lühikest valget kleiti, mida ta kaks aastat tagasi gümnaasiumi lõpuõhtul kandis, ja otsustas siis selle kasuks. Riie oli õhuke ja valge. Õlapaelad kitsad.

Toona, kui oli just kooli lõpetanud, arvas ta, et peaks sügiseks olema kodunt välja kolinud, kuid nii ei läinud. Ta oli vastanud järele neid aineid, milles ta polnud hindeid saanud. Pärast seda oli ta uurinud õppimisvõimalusi mandril, kuid löi araks, kui avalduste esitamise tähtaeg kätte jõudis. Hirmust, et ta vastu võetakse. Hirmust muutuste ees. Kuid kõige rohkem hirmust selle ees, mida Hans Rådhe teeks, mees ei laseks tal minema pääseda.

Ema oli sundinud teda tööd otsima, kuid Agnes ei suutnud töökohti hoida. Juba üheksandas klassis saadeti ta psühholoogi jutule. Esimene psühholoog oli noor ja ambitsioonikas naine, kes küsis liiga palju ja kuulas liiga vähe, ning Anges sulgus nagu tigu karpi. Järgmise psühholoogi eest maksis ema ise. Ta oli vaikne ja ettevaatlik. Kui nad olid terve poolaasta vaikimismänge mänginud, andis terapeut alla. Kolmas oli mees, kellel olid oma mured, teda oli kerge teemast kõrvale kallutada, kuna talle meeldis nii väga iseendast rääkida. Ainsat olulist küsimust ei esitatud mitte kunagi. *Kas sind on vägistatud?*

Võimalik, et kui temalt oleks otse küsitud, oleks ta tagasi ajanud, kuid ometi soovis ta, et nad oleksid küsinud ja vahest

tema vale läbi näinud. Ta soovis, et mõni täiskasvanu oleks olnud piisavalt täiskasvanu, et aidata. Aga nood ei saanud millestki aru või ei tahtnud aru saada. Agnes judises üle keha, kui mõte riivas seda, mis juhtus siis, kui ta oli kaheteist-aastane, seda, mis oli olnud kõige muu algus. Seda ohtlikku, mida pidi ümbritsema vaikimine. Lubadus oli püha.

Ta ei taibanud, kuidas ta ennast põhikoolist ja gümnaasiumist läbi vedas. Sest seda ei juhtunud mitte ainult tol ühel korral. See algas siis ja juhtus pärast seda jälle ja jälle. Kui Hans Rådhe tahtis. Kui mees helistas, siis tema läks. Ja kui „Õiteaeg” viimast korda kõlas, oodati, et ta oleks täiskasvanu. Vastutusvõimeline inimene, kes oleks pidanud edasi õppima või tööd otsima nagu normaalsed inimesed. Ema pidas pika loengu ühiskondlikust vastutusest. Et need, kes suudavad töötada, peavad töötama, et haiged inimesed ravi saaksid, et koolid ja sotsiaalhoolekanne toimiks. Lasta teistel töötada, ise laiselda ja nende turjal liugu lasta on lubamatu. Põhimõtteliselt võis Agnes nõus olla, aga praktikas oli võimatu ema nõuetele vastata, kui ta aru ei saa, et Agnes elab pideva ähvarduse all ja Hans Rådhe juhhib teda nagu hüpiknukku.

Eelmisel suvel sai Agnes ühes hotellis koristajana tööle. Ema tuli temaga kaasa tööintervjuule ja esimesse vahetusse, et ta ikka kohale läheks. Kuid Agnes ei saanud isegi esimese nädalaga hakkama. Ema oli muidugi pettunud ja pahane, et Agnes isegi ei proovinud. Nii vähe ema taipaski, ehkki oli Visby haiglas ülemarst ja naistekliiniku juhataja.

Sest Agnes püüdis tõesti hotellis koristajatööga toime tulla, kuid ei saanud kellelegi rääkida mehest toas number 201. Kuidas ta üldse hakkaks seletama, mis juhtus? Külastaja helistas valvelauda ja ütles, et tualett on halvasti koristatud. Ei olnud. Agnes teadis, et oli hoolikalt koristanud. Aga ta pidi

sinna minema ja järele vaatama. Keegi ei vastanud, kui ta koputas, seega avas ta ukse ja astus mehe sviiti ning edasi vannituppa. Seal polnud midagi näha ning ta keeras ringi, et ära minna, kui mees äkitselt lävel seisis ja väljapääsu tõkestas. Tegi hommikumantli hõlmad lahti, oli selle all alasti, seega oli selge, mida ta tahab. *Agnes, Hans Rådhe ütles, et sa tulid siia tööle. Nii hea on alati teada, kust sind kätte võib saada.*

Mehe antud viiesajakroonise rebis ta väikesteks tükkideks, kui too oli ta toast välja lasknud. Ta ei tahtnud selle peale mõelda, sest siis oli tunne, nagu ringleks veres purustatud klaas ja jääks ajju pidama. Ta oleks pidanud hotelli juhatajaga rääkima. Nad oleksid pidanud kallaletungist koos politseile teatama. Aga see oli võimatu. Siis oleks tulnud päevavalgele nii palju muud, kõik see, mida ei tohi kunagi mainida, mida keegi teada ei tohi.

Suvel peab ta päevasel ajal sadamas Rådhe restoranis tööl olema. Ema oli Rådhele öelnud, et Agnes peab töötama päeval ja mees oli esialgu tema nõudmisega arvestanud. Restoranis Ankur töötas kümnekond inimest, aga tema ei tundnud neist kedagi. Ta oli tööl sama ükski kui kodus. Aga kui tema ümber olid inimesed, oli seda vähem tunda. Siis ei nääguta ema kogu aeg, et ta peaks mõnele sõbrale helistama ja midagi välja mõtlema. Sõbrad, kes tal põhikooli viimasesse astmesse minnes olid, ei helistanud enam, ehkki paljud neist käisid gümnaasiumis temaga ühes klassis. Nende arvates oli ta muutunud imelikuks, friigiks. Pahuraks ja igavaks. Ja veel käisid ju jutud, missugune lipakas ta on, ja kes tahaks sihukesega sõbrustada? Paljud neist olid muide mandrile kolinud ja ühtegi tõeliselt head sõbrannat pole tal põhikooli keskastmest saadik olnud.

Agnes läks vannituppa meikima. Julged jooned silmapliiaitsiga, tumehall lauvärv, *highlighter* ja roosa huuleläige.

Ta lõikas kleidi peenikesed õlapaelad küünekääridega ära. Kleit seisis nagunii üleval, tema rinnad olid täidlasemaks muutunud. Viimaks värvis ta kulmud ja astus sammu tagasi, et tulemust hinnata. Täiesti sirged laiad kulmud nägid tobedad välja, ent kõigil on niisugused. Ta võttis vannitoakapist harja. Tema juuksed olid pikad, helepruunid ja pulksirged. Silmad kassilikud ja hallid. Nina oli natuke liiga lühike ja kandilisel lõual inetu lohk. Rinnad suured ja vastikud ning kaelale oli tekkinud kole vistrik. See ei paistnud meigi alt välja, aga oli olemas nagu meenutus sellest, et ta on räpane. Ta sikutas harja, kui see juuksepulstidesse kinni jäi, tiris ja rebis vihaselt. Ta on inetu ja vastik. Ta rikub kõikide jaoks kõik ära ja teda peaks selle eest karistatama, et ta nii kuradi väärtusetu on. Agnes tiris suure tuusti juukseid lahti ja karjus valjusti. Ta vihkas kõiki neid, kes olid teda solvanud, ja ta vihkas iseennast. Valu pakkus mõningat kergendust.

Agnes Mellgren sulges välisukse ja astus hämarusse, ehkki oli lubanud varakult magama minna, et järgmisel päeval tööle jõuda. Ta vaatas mööduvaid inimesi, seistes välistrepil varjus, kuhu tänavalaternate valgus ei ulatunud. Restorani Burmeister ukse taga oli pikk järjekord. Sinna sisse saamine on kallid. Need, kes papsi krediitkaarti kasutada ei saa, võtavad SMS-laenu. Agnese arvel oli kõigest kakssada krooni. Sellest ei jätkuks ammugi. Punastel kõrgetel kontsadel kõikudes läks ta mööda munakivisillutisega tänavat edasi. Sammus künkast üles Stora Torgeti ja Gutekällareni poole. Kõrged kontsad jäid kivide vahele kinni ja varvastel oli jube valus, olgugi, et ta oli purjus ja pidanuks olema tuimastatud. Valul on üks eelis. Kui jalad valutavad ja rakud kipitavad, vaigistab see ängi.

Agnes rühkis edasi. Gutekällareni ees oli saba. Tema vanused käivad seal. Klubimuusika mürtsus seinte vahel,

tuled vilkusid tumeda taeva taustal. Soojus väreles suveöös. Ta nägi seinal nende varje, kes ülemisel korrusel tantsisid, naersid ja kisasid. Ta komistas ühe tõrviku otsa, see kukkus pikali ja kustus. Munkkällaren asus Gutekällareni kõrval, nende vahel oli kitsas kuja. Munkenis käivad vanemad. Ukse ees teatas reklaam, et täna õhtul esineb Iiri trubaduur. Nagu läheks see Agnesele korda.

Ta tundis ennast sooja käes kleepuvana, jalad olid juba kitsastes ja ebamugavates kingades tursunud. Kannad kipitasid hullemini ja varbad olid tuimad. Ta poleks pidanud kõrge kontsaga kingi jalga panema, kuid tossude või rihmikutega välja minna ei olnud õige ning muud tal valida ei olnud. Peokingad pole küll asjad, millele ema esmajärjekorras raha kulutaks. Mõte Gutekällareni ees sabas seista ei ahvatlenud sugugi.

Mobiil tegi piiksu. Sõnum Rådheldt.

Kus sa oled?

Linna peal, messis ta vastu.

Kohtume mõne minuti pärast Munkenis. See oli käsk, mitte küsimus. Ma pean homme hommikul üles tõusma ja tööle minema. Kui ta jälle sisse magab ja veel ühe töökoha kaotsi laseb minna, vaikib ema ta surnuks. See on kõige hullem karistus. Omaenda kodus nähtamatu olla.

Mina olen sinu ülemus. Mina otsustan, millal sa töötad.

Agnes istus ühe pika laua äärde, õlleklaas ees. Keegi võttis tal käsivarrest kinni. Puudutus pani ta võpatama. Umbes viiekümneaastane üle pea kammitud juustega mees pani käe talle seljale ja libistas tasakesi allapoole. On see üks Rådhe kundedest? On ta seda meest varem näinud? Agnes ei teadnud. Justkui näeksid ilged vanamehenässid tema näost ära, et ta on üks märgitutest, üks sedasorti tüdrukutest, kellele võib vabalt ligi ajada.

„Agnes!”

Seal seisis tema ülemus ja ilane vanamees kadus. Hans Rådhe oli peaaegu kaks meetrit pikk. Tumedad juuksed olid külgedelt ära raseeritud ja tukk üle pea mohikaanlasesoengusse kammitud. Tumedate kulmude all olid ligistikku pruunid silmad ja nina tohutu kraan. Ta kandis musta nahktagi, valget särki ja musti teksaseid ning paistis hetkel täiesti kaine.

„Kas tohib midagi pakkuda, tibuke?” Hans Rådhe võttis tal omaniku õigusega ümbert kinni. Ta oli Agnesest vähemalt kakskümmend aastat vanem, vanamees. Agnes tahtis, et ta käe ära võtaks, kuid ei saanud seda öelda. Kui mees tema kõhklust märkas, hakkas ta rääkima tööst ja sellest, et Agnes peab viisakas olema. Mees ei võtnud kätt tema piha ümbert ära. Agnes tundis, kuidas mehe sõrmed alla tagumiku poole liiguvad, ta tahtis mehe käe ära võtta kuid ei julgenud. Mehe parfüüm oli pealetükkiv ning ta lehkas vastikult liisunud suitsu järele.

„Kuidas päristöö siis tundub ka? Saad sa hakkama?”

„Saan ikka, hästi.” Agnes manas vägisi naeratuse näole. „Ma õpin.”

„Muidugi, sa õpid kiiresti. Oled alati õppinud.” Rådhe libistas pilgu üle tema keha, juhtis ta baarist mööda restorani. „Oled sa täna õhtul alles seksikas ... Paistad lootvat, et ma leian sulle täna õhtuks mõne sõbra?” Mees teretas mõnda vastutulijat. Hämaras saalis tõmbas ta Agnesele tooli laua alt välja ja kutsus käeviipega ettekandja. „Alustuseks daamile tekiila. Ära liiga lahjat tee,” ütles ta ja pilgutas tellimuse võtnud mehele silma.

„Ma ei tea ...” alustas Agnes.

„Rahu, tibuke. Mina teen välja. Ma ju hoolitsen sinu eest. Muide, ma olen mõelnud, et sa peaksid juba homme

õhtul hakkama ette kandma. Arvan, et õhtuti võib sinust rohkem kasu olla. Niisiis edaspidi õhtune vahetus – mis sa selle kohta kohta ütled, et saad homme hommikul magada? Aga siis pead sa lubama, et ei pane enam neid igavaid riideid selga, mida sa tavaliselt kannad. Tead küll, pikad varrukad ja lohvakad püksid. Külalistele see ei meeldi. See, mis sul täna õhtul seljas on, on palju parem. Nüüd on sind ju näha.”

„Ma ei tea, kas ...”

Rådhe naeris ja saatis pilguga kitsas lühikeses seelikus naist ning pööras siis taas tähelepanu Agnesele. Samal hetkel toodi jook. „Sa ei pea mind praegu tänama, võime sellest hiljem rääkida.” Mees naeratas laialt, silmitses teda põhjalikult ning Agnes tundis tuttavat hirmu, mis teda Hans Rådhe seltsis alati valdas. Vistrik kaelal kipitas ja sügeles. Käed tõmbusid higiseks. Ta ei tahtnud seal olla. Surve rinnus kasvas. Hingata oli raskem. Ta kogus suhu sülge. Ei suutnud kurgus olevat klompi alla neelata. Ta surus keele vastu hambaid. Kõvasti. Hammustas keelde, kuni valu saatis impulsi, mis sundis teda neelama.

„No ja kelle jaoks sa ennast tegelikult üles löid? Oled sa endale peika soetanud?” küsis Rådhe, pühkis tema klaasi servalt näpuga soola ja lakkus nimetissõrme.

„Ei.” Agnes raputas nukralt pead ja tühjendas klaasi, et suhu koguneda tahtvat sülge alla neelata. Mees tellis talle veel korra sellesama joogi ja nilpis ise ettekandja valatud vett.

„Tore, see on ... tore. Selge see, kes tahaks sinusugusega käia? Ma võiksin ju su peikadele nii palju rääkida ...” Mehe naeratus valgus laiali ja muutus õliseks. Agnes püüdis reitele libisenud kleiti allapoole sikutada, et ennast mehe pilkude eest peita. Tundis ennast äkitselt lahtiriietatuna, ehkki oli teadlikult just need rõivad valinud, sest tahtis, et keegi talle mõne tunnustava pilgu heidaks, tahtis kuulda sõnu, mis

seda kinnitaksid. Aga mitte Hans Rådheldt. Alati on lootus, et keegi teda päriselt näeb. Aga talle oleks justkui otsaette kirjutatud, et ta on niisugune, keda lihtsalt võetakse. Hans Rådhe tellis mõlemale böfi, küsimata, mida Agnes tahaks. Ja pudeli veini. Nad jõid. Muusika muutus üha kaugemaks. Mehe käed olid igal pool.

„On sul hea?”

„Jah.” Agnes sonkis böffi ja oli kindel, et ei saa suutäitki alla. Tal oli tavalistelgi juhtudel raske kellegi nähes süüa, sest ta mõtles, et ta on vastik, kui endale toitu sisse vohmib. Gümnaasiumis ei suutnud ta koos teistega sööklas süüa. Seda enam jõi ta veini, mis vaigistas ärevust ja kaotas tunde, et kõik on valesti. Kui tal oli vaja tualetti minna, saatis mees teda sinna ja ootas ukse taga. Ta oli nüüd Agnesesse investeerinud ja ootas, et saab midagi tagasi. Pärast arve tasumist ei kavatsengi ta lasta Agnesel koju minna.

Taksos tundis Agnes tema kätt oma reiel, valge kleidi all, aluspükstes. Kui ta „ei” ei ütle, tähendab see „jaa”. Kuidas ta saaks ei öelda, kui mees nõuab midagi muud? Kui ta sellega nüüd nõusse jääb, mida mees on plaaninud, hoolitseb too pärast selle eest, et ta koju saaks. Mehe tahe on tugev. Mõnikord tahtis mees teda ise, mõnikord viis ta kellegi teise majja ja ootas õues autos. Mõnikord viis mees ta pidudele, kus teda ootasid paljud mehed.

Agnese sõnad olid kadunud, kuigi iga lihas oli kaitsesse tardunud. Ta suutis vaevu pead pöörata. Isegi naeratus oli grimassiks hangunud. Mees on tema ülemus. Ta peab ülemuse sõna kuulama ja mitte ainult restoranis. Too on kaua tema üle valitsenud. Ta oli vabatahtlikult koos mehega takssosse istunud ja too oli ju talle restoranis välja teinud. Ta ootab tänulikkust. Parimal juhul käib toidu, töökoha ja tähelepanu eest tasumine kähku. Agnes vihkas seda, ta

vihkas Rådhet, vihkas tube, kuhu too teda kaasa võttis, seal ootavaid mehi. Ning ometi lasi ta sellel ikka ja jälle toimuda.

Kui täna õhtul tahaks teda ainult Rådhe, läheksid nad mõnda hotellituppa või restorani mehe kabinetti. Aga nad maandusid kümme-kilomeetrit linnast väljas asuvas eramus toimuval peol. Muusika oli kriiskav ja vali. Kolm mees mängisid õllepudeleid täis laua taga kaarte. Neil olid maskid ees ja Agnes teadis, mida see tähendab, missugusele peole nad olid sattunud.

Ta arvas ühe häälest ära tundvat ja hetk külmus jääks. Põrand kõikus ja seinad vajusid talle peale. On see halb unenägu või tõesti toosama mees? Toas oli mees, kes ta ära vägistab, kui ta oli kaheteistkümneaastane. See kord. See kõige esimene. See, mis muutis kõike. See oli tema, advokaat, kellel on arm silma all. Agnes nägi, et arm paistab musta maski alt välja. Õudusunenägude must auk neelas ta alla. Teised hääled maskide taga olid aastate jooksul tulnud ja läinud, ilma et oleksid talle meelde jäänud. Seda siin pole ta kunagi unustanud. Ta peab siit minema pääsema! Kuid jalad ei kandnud ning ta maandus kohmakalt toolile. Talle suruti klaas pihku ja pressiti vastu huuli.

„Joo. Nüüd lõbutseme koos natuke. Sa oled ju sellega päri?” ütles Rådhe.

Mida tal vastu öelda oleks? Agnes jõi, sest oli sunnitud, ning tundis kehas soojust ja raskust. Ta nägi mehe pilgus himukust, kaotas siis fookuse ja kukkus toolilt vastu teravat lauaserva, mis puusa lõikus. Ta tõmbas laudlina, pudelid ja klaasid endaga kaasa.

Hans Rådhe silmad olid karmid ja hääled vihane. Ta äigas käeliigutusega maha kõik, mis oli lauale jäänud, ja tõstis Agnese sinna nagu elutu nuku Tema nägu hõljus Agnese kohal ning tüdruk kuuletus.

Hirm muutis ta halvatuks. Ta ei taha seda. Nad ei tohi teda puudutada. Mitte niimoodi, mitte nii nagu eelmine kord, kui ta täiesti ribadeks tõmmati. Agnes võitles, et kontrolli enda kätte saada. Ta peab olukorda valitsema. Kuid ta ei suutnud ennast liigutada. Ta tahtis öelda, et tal on süda paha. Kuid sõnad olid kinni külmunud. Kostis ainult kurisev hääl, kui Rådhe talle peale vajus ja tema sisse tungis ning ta lasi sellel toimuda, samal ajal kui teised pealt vaatasid. Ta tajus, et õhkkond muutub tihkemaks. Nad olid saaklooma kätte saanud, tema on ohver, kelle nad nahka pistavad.

„Agnes,” sosistas hääl, mida ta oli juba lapsepõlves vihkama hakanud. Advokaadi tuhm kriipiv hääl, mis teda õudusunenägudes jälitas. Ta tõstis laud ja vaatas mehe vastikutesse külma silmadesse. Mees tuletas talle meelde seda, millele mõtlemist ta oli pidanud vältima. Tookord oli neid kaks, kes kordamööda teda ja tema suud kinni hoidsid, et ta karjuda ei saaks. Kui see juhtus, oli ta just kaheteistkümneaastaseks saanud. Nad rebisid tal riided seljast, võtsid ta paljaks, tungisid kõige intiimsemasse kohta ja jätsid ta siis verisena põrandale.

„Varsti on sinu kord,” ütles Rådhe ühele teisele maskiga mehele, kes püüdis ettepoole trügida. Mehe nägu kadus ja raskus muutus kergemaks. Advokaat tuli ligemale, kummardus tema kohale. Mehe musta maskiga pea hõljus valge lae taustal vabalt nagu õhupall ning Agnes tundis tema keha kergelt magusa odööri ära.

„Kahjuks oled sa nüüd minu jaoks liiga vana, aga väikestest peast olid sa kompu.”

Agneses purunes miski. Temas pesitsev raev muutus vihkamise laserikiireks. Te pilk jõudis hetkeks mehe silmadesse, enne kui too ringi keeras. Nad ei tohi karistamatult

talle haiget teha. Neid tuleb alandada nii, nagu nemad on teda alandanud.

RÄDHE SAATIS TA väljas ootava taksoni, surus juhile paar rahatähte pihku ja ütles Agnese koduse aadressi.

Emma, aita mind! Appi! Need sõnad olid ainult mõttes. Emma Bea on öösel tööl ja kui ta haiglas on, on tema telefon alati välja lülitatud. Ning kui ta tööl ei ole, on ta kuulamiseks liiga väsinud ja oma muredega kimpus. Isegi kui Agnes suudaks talle rääkida, ei saaks ta eluilmaski aru. Kas ta isegi usuks teda? Mida rohkem aega läks, seda raskem oli Agnesel mõista, miks ta polnud siis rääkinud, kui laps oli. Temal poleks pidanud häbi olema, aga oli. Häbi ja enesevihakamine. Ning need kasvasid. Näis, nagu oleks tema võime iseendale piire seada surnud, kui oli nii ilmne, et see teistele mitte midagi ei tähenda. Ja ema, kes oli olnud nii tulvil headest nõuannetest, kui Agnes teismeline oli. Emma rääkis kaitsevahenditest ja vastutuse võtmisest siis, kui oli juba liiga hilja. Emma oleks nii pettunud. Kuid kõige hullem oli Rådhe ähvardus avalikustada pildid ja videod, mida mees oli temast kõige ilgemates olukordades teinud. Keegi ei tohi neid näha. Seda ei tohi iialgi juhtuda. Kui keegi teine teada saab, siis oleks tunne, et see on päriselt juhtunud.

2

OPERATSIOONITUBA SUPLES PÄEVAVALGUSLAMPIDE valguses. Pärast pikka töö-ööd hakkas kell saama seitse hommikul. Nad olid just imet tunda saanud. Äsja sündinud lapse imeline kisa. Väike olevus, kes suutis

ise hingata. Ema oli omadega läbi, kuid tänulik, et kõik hästi läks. Bea Mellgren andis vastsündinu üle lastearstile ja viis operatsiooni lõpule. Kiireloomuline keisrilõige oli hästi läinud. Sünnitustegevus kestis juba teist päeva, kui loote südametonid kehvemaks muutusid ja Bea lõikuse kasuks otsustas. Elisabet, rahulik keskealine ämmaemand, hoolitses šokiseisundis isa eest. Mees oli tahtnud ennast vägisi koos naisega opituppa kaasa pressida, saamata aru, et kui ta seal jalus on, seab ta oma naise ja lapse elu ohtu. Bea nägi läbi klaasi ämmaemandat ja värsket isa. Nad istusid kahekesi koridoris. Mehe kehahoiak oli vaenulik. Ämmaemand oli käe rahustavalt tema käsivarrele pannud.

Bea lahkus opitoast, võttis maski eest ja kindad käest ning pühkis varrukaga otsaesist. Tänavusuvine palavus tegi neile isegi öösiti liiga. Ühekordsest materjalist operatsioonikittel, mille kätised olid enne verega määrdumist olnud valged, oli tal higi voolama pannud. Kas kliimaks hakkab kätte jõudma või veab õhukonditsioneer alt? Ta võttis kähku kitli seljast, heitis pilgu kitli all olnud tuunikale ja pükstele. Käivad küll. Ta pesi käsi ja nägu ning läks siis nende juurde koridori. Tahtis anda vastsele isale rõõmusõnumi, et kõik läks hästi.

„Bea Mellgren, arst.” Ta ulatas käe. Nad ei olnud jõudnud enne teretada. „Sa said tütre.”

„Ma oleksin pidanud juures olema,” ütles mees ja paistis olevat ärritatud. „Ma pidin ju filmima, me olime kokku leppinud.”

Bea arvas, et mees on ilmselt ikka veel segaduses ega mõtle päris selgelt. „Lapse elu oli ohus ja me ei saanud riskida. Kiireks läks.”

„Mis kuradi riskimine?” Mees näis tõeliselt tige olevat, justkui oleks see talle isiklikult solvav, et elus on ohtusid.

Reaktsioon, mida võib näha väikeste laste juures, kui neile öelda, et miski on ohtlik.

„Lootevesi muutus hägusaks ja südametoonid nõrgenesid. See oli märk, et pisike ei saa hapnikku ja ta tuleb kohe välja aidata. Me pidime kogu tähelepanu sellele ülesandele koondama.”

Ta kaalus, kas rääkida mehele ühest teisest isast, kes püüdis kirurgi maha murda, kui too, skalpell käes, tema raseda naise kõhule lähenes. See oleks võinud kõigi asjaosaliste jaoks halvasti lõppeda. Kuid Bea loobus. Mees tema ees polnud kaugeltki tasakaalukas ja tema ei jaksanud vaielda. „Õnnitlen pisitütre puhul.”

„Ma tahan teada, mis ohtudest me siin räägime! Ma tean, kes sa oled. Lugesin sinu kohta ajalehest. Kõik teavad, et jutt oli sinust. Kirjas oli, et sa tegid vea, mis oleks võinud elu maksta. Kuidas sa saad pärast seda veel edasi töötada? Minu naaber tunneb naist, keda sina valesti ravisid.”

Bead valdas tuim väsimus. Kui lõikust poleks olnud, oleks ta nüüd juba kodus. Öö oli olnud ärev. Üks nurisünnitus 19. nädalal ja teine 21. nädalal. Naine, kellel oli kuseteede põletiku tõttu veremürgitus tekkinud, viidi intensiivravi-osakonda. Vulvavähiga vanemal patsiendil olid nakatunud fistulikanalite tõttu rängad valud. Ravi, leevenda, lohuta. Ta oli teinud, mis tema võimuses.

Bea vahetas ämmaemandaga pilgu. Too sai aru. Rahulik usaldusväärne Elisabet räägib isaga edasi. Tänuelik Bea suundus riietusruumi, käis duši all, vahetas riided, astus siis oma kabinetist läbi, dikteeris operatsiooni kirjelduse, mis haiguslukku lisatakse. Koridoris vahetas ta mõne sõna kolleegiga, kes pidi ta välja vahetama. Unetu öö pani silmad kipitama. Puhkamiseks ei olnud aega olnud. Isegi söögi-pausiks mitte. Kõigest paar tassi musta kohvi püstijalu.

Jah, ta oli vea teinud ja see varjutas need tuhanded korrad, mil ta õigesti toimis. Tagantjärele tark olles on kerge teada, mida oleks pidanud tegema. Kuid hetkel, kui pead asjad tähtsuse järjekorda panema, sest kohad ja ressursid on piiratud, pole asi nii lihtne. Ta meenutas õudusega seda ööd. Üks surnult sündinud laps ja meeleheitel vanemad, üks noor munasarjavähiga ja suurtes valudes naine ja siis uus patsient, kes keset ööd mensivalude tõttu abi otsis. Tähtsuse järjekord oli iseenesestmõistetav. Mensivaludega naine saadeti koju koos valuvaigistite ja soovitusena pärast nädalavahetust polikliinikusse minna. See oli tol naisel sel nädalavahetusel kolmas kord tagasi tulla. Bea oleks pidanud ta ultraheliuuringule saatma. Järgmisel nädala sai naine saatekirja Uppsalasse, kus selgus, et tal on äärmiselt invasiivne endometrioos. Emaka limaskest oli haaranud terve kõhuõõne. Bea polnud midagi niisugust kunagi näinud ega sellest isegi lugenud. Endometrioos on tavaline, valulik, kuid harva ohtlik. See juhtum oli ekstreemne. Emaka limaskest oli tunginud munajuhadesse ja kuseteedesse ning oli kõhuõõnde nii lähedal, et kõike ei õnnestunud ära opereerida. Ühte neeru ei andnud päästa ning naine ei saa tõenäoliselt enam kunagi normaalsel viisil rasestuda. Juhtumit arutati suurel rahvusvahelisel konverentsil, kus Bea pidi silmad peast häbenema. Kolleegid olid teda jõllitanud ja sosistanud ning keegi meditsiiniteemadel kirjutav asjamees oli mingis naiste tervist käsitlevas artiklis selle piinliku olukorra jutuks võtnud. Juba enne seda, pärast lahutust Lukasest ja mehe äkilist hukkumist mootorrattaõnnetuses, olid Beal olnud uneprobleemid. Agnes, kes tollal seitsmendas klassis käis, tundis ennast pärast seda vaimselt kehvasti ja tunneb siiani.

Bea läks parklasse, keeras ratta lukust lahti ja väntas koju Strandgatanile. Praeguseks peaks Agnes tööolena ja

tema ise saaks mõne tunni hädasti vajalikku und. Ta peab magama, muidu on ta kadunud. Kui ta kaitseks päevalguse eest musta sideme silmadele paneb ja enne magama jääb, kui palavus liiga rängaks muutub, saab ehk isegi asja. Oli neljapäeva hommik ja temal veel üks ööpäev koduvalves olla. Seepärast ei saa ta lubada endale luksust kõrvatroppe kasutada, sest haiglast võidakse helistada. Piki rannapromenaadi kodu poole sõites planeeris ta üksikasjaliselt oma unerutiini. Hommikuvalgus pörkas vastu vett ja päikesehelk lõi silma. Teel kohtas ta oma lemmikutega jalutavaid koeraomanikke, jooksjaid ja mõnda varast turisti. Poliitikute nädal oli täies hoos ja Almedalenist saanud telklaager, kus näituste korraldajad parajasti oma väljapanekuid päevaks korda sättisid. Bea tuli ratta seljast maha ja lükkas seda käekõrval, et läbi pääseda.

Sõit haiglasse ja tagasi võttis tavaliselt vähem kui kümme minutit ja ometi oli ta jõudnud fookust muuta ja tööasjad selja taha jätta. Ta mõtles Agnese peale. Eile õhtul, kui Bea helistas, veendumaks, et tütar on kodus ja kõik rahulik, oli too tundunud ülbe ja ükskõikne. Kui ta millegi muuga hõivatud ei olnud, vaevas mure Agnese pärast teda kogu aeg. Viimastel aastatel olid noorte vaimse tervise häired, ärevus ja rahutus silmatorkavalt kasvanud. Millest see rahutus tuleb, kui nad kasvavad üles kõige turvalisemas riigis ilma majanduslike muredeta ja neil on kõik võimalused õppida, reisida ning oma huvisid arendada ja vabalt oma arvamust avaldada? Kas tõeliste probleemide puudumine panebki aju fabritseerima üldist ärevust, oodates ohtusid, mis kunagi ei vallandu? Nagu immuunsüsteem, mis viiruste ja bakterite ründamise asemel omaenda keha kudesid ja rakke ründab ja seeläbi autoimmuunseid haigusi põhjustab?

Miks Agnes täiskasvanuks saada ei taha? Ilmselt nime-tatakse seda, kui inimene ei taha suureks saada ja vastu-tust võtta, Peeter Paani sündroomiks. Koolipsühholoog ja psühholoogid, kellele Bea hiljem ise maksis, olid ühte meelt selles, et Agnes on tõelises masenduses. Tegemist olevat pigem üldise ängistusega, tõenäoliselt normaalse teismeeakriisiga, mis väljendub destruktiivsel moel. Seda ütles Agnes, kui pärast seansi koju tuli. Emana ei tohtivat Bea teada, millest nad seansside ajal räägivad, kuigi tema ju maksis psühholoogile. Kas võib julgeda loota, et see ajaga iseenesest üle läheb?

Kaks aastat oli möödas sellest, kui Agnes gümnaasiumi lõpetas. Kuni seitsmenda klassi kolmanda veerandini olid tal olnud koolis parimad hinded ning ta oli klassis kõige populaarsem. Bea ja Lukas olid aasta tagasi lahku läinud ja näis, et Agnes ei võtnud lahutust väga südamesse. Kui ta kaheteistaastaseks sai, avaldas ta soovi olla isaga koos sage-damini kui üle nädala, nagu kokku lepitud. See toimis kuni seitsmenda klassi lihavõttevaheajani ilma suuremate problee-mideta. Pärast seda näis, et äkitselt on kõik oma tähtsuse kaotanud, kuigi Agnes ei suutnud seletada, mis juhtus. Ta oli lihavõttevaheajal isa juures olnud ja pärast seda ei olnud ta enam enda moodi. Ta tegi poppi ja hoidis eemale. Bea oli seda Lukasega iga päev arutanud. Nad jõudsid ühele meelega, et küllap on asi ikkagi lahutuses koos teismeea hormoonide mölluga, kuna ei koolis ega Lukase juures ei olnud midagi märkimisväärset juhtunud. Kaks nädalat hiljem suri Lukas mõttetud mootorrattaõnnetuses, talle otsa sõitnud autojuht põgenes sündmuskohalt ja politseil ei õnnestunud tema isikut kindlaks teha.

Bea tuli ratta seljast maha ja lukustas selle hoidlasse. Välisukse ees seisis kolimisauto ja uks oli lahti. Talle meenus,

et alumise korruse naaber kolib hooldekodusse. Mõne pika sammuga läks ta trepist üles kolmandale korrusele. Korteri uks ei olnud lukus. Tavaliselt lukustas Agnes kodus olleski hoolikalt ukse ja seda ei juhtunud kunagi, et ta oleks kodunt ära minnes ukse lukust lahti unustanud. Esikuvaibal olid Agnese punased kõrge kontsaga kingad, kontsad mudased. Tema jakk lehkas liisunud sigaretisuitsu järele ja esikus oli tunda teravat okse- ja alkoholihaisu.

„Agnes, oled sa kodus? Sa pead tööle minema! Kella seitsmeks!” Agnese toa ukse avanud, tundis Bea lehka veel selgemalt. „Oled sa alkoholi joonud?”

Agnes ei vastanud, keeras ainult teise külje. Tekk libises maha ja aluslina paistis. Valgel linal oli vereplekk.

„On sul mennis?” Bea oli liiga väsinud, arutlemaks, kas kommentaar läks üle privaatsuse piiri või ei.

„Kurad, pole sinu asi! Ma tahan rahu olla! Kao minema!” Agnese hääl oli kähe, tema sõnu oli vaevu kuulda.

„Mennis pole haigus. Kui mina sinuvanune olin, olid mul ka valud, aga võtsin paar tabletti valuvaigistit ja töötasin edasi. Alkohol ei ole parim vahend mensivalude leevendamiseks. Kõige tõhusam on liikumine. Minu arust tõused sa nüüd üles, käid duši all ära ja lähed rattaga tööle. Oled umbes tund aega hiljaks jäänud, aga parem on sinna minna, kui sellest töökohast ka ilma jääda!”

Bea kuulis ise, kui vihane ta hääl on. Ta ei jaksanud pärast öövahetust leebe olla, kui Agnes voodis vedeleb ja keeldub vastutust võtmast. „Pole mõistlik, et mina sind, täiskasvanud inimest, üleval pean! Maast lahti nüüd ja marss tööle!”

Agnese hääl oli tuhm sosin: „Ma ei lähe eluilmaski enam sinna.”

„Kas sa helistasid ja ütlesid, et sa ei tule?”

„Ei. Ei kavatsegi.”

„Aga pagan võtaks!” Bea kannatus katkes. „Mis sul viga on? Räägi mulle, siis on mul võimalus aru saada, miks sa nii teed!” Tema tähelepanu tõmbasid džinnipudel ja klaas aknalaual. „On see minu kinnine džinnipudel?” Ta läks ja uuris pudelit. „Oled sa sellest ajast saadik, kui ma eile õhtul tööle läksin, peaaegu poole üksinda ära joonud? Istusid sa üleval ja jõid džinni, kui teadsid, et pead täna tööl olema? Sa pead õppima vastutust võtma! Kas tead, kui raske oli sulle seda töökohta hankida? Ma pean terve oma tutvusringkonna pahupidi pöörama, et vihjet saada, samal ajal istud sina päevad läbi arvutis või peegli ees. Ja nüüd said sa ükskord ometi pakkumise, ilma et mina oleksin pidanud vahemeheks olema. Kas sa ei võiks proovida sellest kinni hoida? Saad sa aru, et ma olen kurb ja sinus pettunud?”

„Jah.” Agnes ütles seda ühe hingetõmbega. Sõna oli kerge nagu liblikatiib. See vist isegi ei riivanud tema teadvust. See oli üksnes automaatne kaitseõnum ega tähendanud üldse mitte midagi. Kontakt tegelikkusega, kui see ka olemas oli, oli katkenud. Agnese pilk kadus eikusagile. Seda oli ennegi juhtunud ja see hirmutas Bead rohkem kui miski muu. Ta vajus voodijalutsisse ja nuttis vaikselt. Kui ta jätkas, oli tema hääl summutatud ja tuhm

„Saad sa aru, kui pettunud ma olen?” Ta sirutas käe, et tütre paed silitada. Kuid Agnes tõmbus eemale, kiskus ennast kõverasse nagu haavatud loom ja näitas kogu oma olemusega selgelt, et ei taha teda sinna.

Bea tõusis, läks vannituppa ja loputas külma veega nägu. Tõstis pilgu ja vaatas ennast peeglist. Ta on viimaste aastatega vanaks jäänud. Sügisel saab ta nelikümmend kuus. Pruunid lainelised juuksed olid halliks läinud, silmad sügavamale tumedatesse koobastesse vajunud. Ta oli ilma

igasuguse treeninguta sale, peaaegu kõhn. Mure Agnese ja selle pärast, et ta ei saa arstitööga hakkama, olid teinud temast unetu vraki.

3

KUI AGNES ÖSTERCENTRUMI poole lonkis, oli palavus majadevahelistel kujadel ikka veel alles. Nädalavahetus oli möödas ja esmaspäev kätte jõudnud. Ta tahtis kodunt enne minema saada, kui ema üles ärkab ja koristama hakkab. Muidugi pole õige, et ema peab ise koristama. Poleks mingit probleemi aidata, kui ema ainult suu kinni peaks või suudaks rääkida muudest asjadest peale selle, kui väärtusetu Agnes on. Aga nii ei juhtunud kunagi. Kui läheb koristamiseks, läheb ka näägutamiseks. See on eranditeta reegel. Miks peab siis koristama, kui ema on öösel tööl olnud ja väsinud, sellele pole Agnes kunagi vastust saanud. Jah, ühe vastuse sai ta küll, aga seda ei tahtnud ta kuulda. *Kui sina oled päevad läbi kodus ja mina käin täiskohaga tööl, et sind üleval pidada, oleks mõistlik, et sina võtad igapäevased kodused tööd enda peale.*

Raske oli välja rehkendada, mida see täpselt tähendas. See oli lihtsalt õhus ja väreles nende vahel. Ähvardav, süüdistav ja ebamäärane. Need korrad, kui Agnes oli püüdnud algatust üles näidata, läksid valesti. Kõik pidi käima ema moodi. Nõud tuli masinasse panna tema kehtestatud reeglite järgi, aga ta polnud öelnud, missugused need on. Pesu ei tohtinud Agnes sorteerida, kuna midagi võis valesti minna ja ka pesuvahendit ei oskavat ta õigesti doseerida. Aknaid tuli